

תאריך הופעתם של היהודים בפשצ'ב (בגרמנית: Betsche) אינו ידוע במדויק. בערים השייכות לבישופים מפוזנן פעל 1793 האיסור הימי-בניימי *de non tolerandis Judeais*, על כן היהודים יכלו להופיע שם מיד לאחר ביטולו. לבטח הקהילה היהודית התקיימה כבר בראשית המאה ה-19. אז נולדה בעיר וילהלמינה, שהייתה מאוחר יותר אשת רב ממיינדז'יכוד ובאבימוסט. ב-1808 התגוררו בפשצ'ב 98 יהודים, ושיא דמוגרפי הושג על ידי הקהילה ב-1840- אז היא מנתה 173 בני אדם, שעסקו בעיר במסחר ובמלאכה.

במאה ה-19 בפשצ'ב היו בנמצא בית כנסת, חדר, מקווה ודוכן מצרכים כשר. עניין ספציפי בתולדות הקהילה היה... תיק פלילי. עד לשנות ה-40 של המאה ה-19 פעלה בסביבתה כנופיית גנבים, רמאים ומוכרי סחורות גנובות. גם נוצרים היו מעורבים בה. כל המעמדות המיוצגים בעיר היו מעורבים והגרועים ביותר התבררו להיות נציגי הקהילה היהודית ופקידי העירייה. סדנאות שפעלו בעיר סיפקו לגנבים את הכלים הנחוצים ולא הייתה גם בעיה "לסדר" עד כוזב. ב-1832 המשטרה עבדה על גילוי מעללותיה של הכנופייה, בחקירות שהתנהלו בעניין פריצות מרובות בברלין, העקבות הובילו בדיוק לפשצ'ב. בסיועם של תושבי מזריץ', האשמים נאסרו. באותה תקופה בארצות הברית פעל בפשיעה יהודי מפשצ'ב, אברהם יצחק לסלאוור, שכונה גרינטל. אדוארד לופט, חוקר תולדות יהודי ויילקופולסקה (פולין גדול) קורא לו במונוגרפיה אודותיו "הכייס הגדול ביותר בארצות הברית במאה ה-19 ואולי גם בעולם". הוא ייסד באמריקה ארגון שבצורתו מזכיר את המאפיה. עיתונות אמריקאית עקבה בדריכות אחר פעילותו. הוא נפטר בני יורק ב-1877, בגיל 67.

החל ממחצית המאה ה-19 מספר חברי הקהילה בפשצ'ב, בדומה לקהילות השכנות, הולך וקטן בשיטתיות. לקראת שלהי המאה ה-19 הקהילה מנתה 58 בני אדם. בתום מלחמת העולם הראשונה וחלוקת פלך מזריץ' בגבול החדש הגרמני-פולני, כמותם המספרית של היהודים בפשצ'ב ירדה עוד יותר. לפני עלייתו של היטלר לשלטון, הקהילה מנתה כבר 28 חברים בלבד, שמהם חצי השתייך לשתי משפחות חשובות ביותר: דויטשקרון וטרייטל. בסוף 1938 וראשית 1939 בפשצ'ב התגוררו עוד 14 יהודים.

הפסקה הבאה, החל מ-1819 התחיל להתקיים בית הכנסת. חותמת הקהילה ועליה הכיתוב "Sinagoga Siegel zu Betsche 1819" מאשרת זאת. עד מהרה בית הכנסת נהרס אולם נבנה מחדש ב-1854. זהו מבנה קטן, שנשתמר עד ימינו, בחלקה הדרומה של פשצ'ב, ברחוב מיינדזיצ'קה 2, והבנוי ממה שמכונה החומה הפרוסית; קירותיו כרגע מסוידים מבפנים ותוכו שונה כמה וכמה פעמים. בשנת 2008 מעל הכניסה הייתה עוד עזרת נשים. האירוע הדתי הגדול האחרון התקיים בבית הכנסת ב-1935. הייתה זאת בר מצווה של לאונרד דויטשקרון שלימים התגורר בישראל. עד 1938 עוד התקיימו בבית הכנסת רק פגישות ותפילות אקראיות.

ב-19 במאי 1938 הגרמנים החלו בהליך חיסולה של הקהילה היהודית בפשצ'ב. בשעת "ליל הבדולח" (9-11.11.1938) בית הכנסת חולל בידי פעילי ה-SA וההיטלריוגנד. לאחר גירוש יהודי פשצ'ב במרץ 1940 למחנה בורגארטן ליד פילה או ב-1942, הצייר אוטו למקה הוא זה שקיבל חזקה על המבנה והסב אותו לסדנתו. בתום המלחמה הבניין עדיין שימש סדנת צייר וחניית כרכרות. לאחר מכן ברונו פויאנק הפך אותו לסדנת אינסטלציה. בשנות ה-70 של המאה ה-20 עדיין נראו על הכיפה סימנים של הפוליכרומיה הראשונית- כוכבי זהב על רקע כחול המסמל שמיים. כרגע מבנה בית הכנסת לשעבר שייך לבעלים פרטיים. עד היום, קיימים בפשצ'ב עוד כמה נכסים לשעבר של יהודים, בין השאר ברחוב קושצ'לנה 10 דהיום- ביתם לשעבר של אבותיה של אינגה דויטשקרון, אשר למרבה המזל התיישבה באנגליה וב-1978 כתבה את האוטוביוגרפיה *נשאתי את הכוכב הצהוב*. על יסוד האוטוביוגרפיה הזו נכתב המחזה *מהיום שמי שרה*.

בית העלמין היהודי נמצא קילומטר אחד דרומית מערבית ממרכז פשצ'ב, בדרך לטרייטל. בעלייה לא חדה ששוליה מונמכים בכיוון מזרח. חלקו המזרחי של בית העלמין, הוסב, קרוב לוודאי ב-1944, כאשר הגרמנים יצרו כאן חיזוקי שדה, של האיזור השלישי המחוזק (Tirschtiegel-Riegel). שטחו של בית העלמין פי 0,17 ההקטר.

תאריך ייסודו של בית העלמין אינו ידוע. ייתכן וזה קרה בראשית המאה ה-19, כאשר הקהילה היהודית הוקמה באופן רשמי. על אבן הזיכרון דהיום רשומה שנת 1730, אולם גם תאריך זה

אין לו אסמכתא במקורות. הלוויה האחרונה נתקיימה ב-1938. בשנות ה-70 של המאה ה-20 בית העלמין חוסל על בסיס החלטה מנהלית. עד לאותו זמן ייתכן והיו בו עד עשר מצבות, ובהן אחת מ-1810. קטע ממצבה אחרת נשמר היום במוזיאון "בית הסנדלר" בפשצ'ב, שבו ישנה תצוגה המוקדשת ליהודי פשצ'ב. מלבד עצים ישנים, שמבדילים את המקום הזה, נמצאת כאן רק מצבה אחת, שנמצאה ב-1995 בידי אגודת יידי פשצ'ב והיא מצבתו של יוסף פוזנר, שנפטר ב-7 באוגוסט 1861.

בשולי בית העלמין הוקמה אנדרטת זיכרון ועליה מגן דוד והכיתוב "בית העלמין היהודי 1730-1939". לטקס החנוכה הגיע לאונרד דויטשקרון מישראל, שקרוביו טמונים במקום זה. ליד הזיכרון דאגה תושבת פשצ'ב ונדה סטרושצ'ינסקה ועימה אגודת יידי פשצ'ב.